

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄՐԱԳԻՐ
Ի Ի
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ԵԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՏՅԱՆ

ԽՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա Բէրշէմպէ Բաղար
Իրաի Խաւնի Ղէմլ Սամուր Կո-
ղոց Թիւ 12

U. 2 9. U. 3 1 6

===== ԻՐԵՐ, 20 ՓՐ. ԱՐԾԱՐ =====

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

On the 17th

Է. Պօլսոյ համար

Տարեկան	772.	100
Վեցամսեայ	»	50
Եռամսեայ	»	25

Գլխավոր համար

Տարեկան	772.	150
վեցամսեայ	»	75
երեամսեայ	»	40
Օտար երկիր տրին.	40	Ֆր.բ.

U. 29. U. 31. 6.

ԹԷ Ի՞նչ ՇԱՀԵՑԱՆԲ

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԵՀԱԺՈՂՈՒԼԷՆ
(ՏԷՍ ԹԻՆ 1086)

Արդարեւ Պերլինի դաշնագ-
րով մեր ազգը բան մը չահե-
ցաւ, այն է իւր ներքին ցաւե-
րը օտար տէրութեանց ալ հա-
ղորդել, որն որ ասիէ առաջ
ներքի չէր, Պերլինի դաշնագ-
րով իրաւ է թէ այդ իրաւուն-
քը ստացանք, իսկ այդ իրա-
ւունքը այն ատեն կարեօրու-
թիւն մ'ունեցած կըլլար, երբ
խնդրուածքին հետ՝ խնդիրն
ընդունել տալու զօրութիւն մն
ալ մեզ տրուած լինէր, բան
չունիս նէ՝ շարունակ խնդրէ-
լնդիրքը ընդունիլ և ուղածդ
աւանու չկարենալէն ետքը, ի՞նչ
օգուտ և ի՞նչ արժէք ունի շա-
րունակ խնդրելու կամ առա-
ջարկելու համար քեզի տրուած
իրաւունքը, երբ գիմացինդ իր
գիտցածէն չպիտի չեղի :

Եթէ մեր խնդրածները ան-
լսելի պիտի մնային , ինչ տար-
բերութիւն ուրեմն մեր առջի-
ւ հիմադրուան վիճակին մէջ
զի առաջ ալ մեր ուզածք Բ-
Դրնէն խնդրելու իրաւունք մը
կ'ույցեւէինք լիովին , թէպէտ
անլսելի կ'մնալը մեր խնդրոյ
շատը , և այն ատեն այդ իրա-
ւունքը Պերլինի դաշնագրին վե-
րագրելու հարկ չկայ , զի Պերլին
դաշնագրէն ալ առաջ Հայոց ազ-
գը կախադանէ մարդ ազատո-
ւ Ամիրսներ աքսորել տու-
ած հարկու իրաւանց տէր Պատ-
րիարքներ ունեցած է ժամա-
նակաւ , երբ այսօր մշեցի սաղ-
կաւագ մը մինակ բանտէն ա-
զատուելու համար Երևան քրտին
կ'մտնէ կոր մեր Պատրիարք
Պերլինի դաշնագրին տուած
իրաւունքը ձեռքը ունենալու
հանդերձ :

Թերևս պիտի բանն ոմանք
թէ Ս. Պատրիարքք իր այդ. ա.
ռաջնորդեալ ուղեւորութեան
մէջ եթէ բան մ'ալ չպիտի կա.

րենաւ ընել, գոհէ գաւառաց
 ւոց ցաւերն ու սիրտը պիտի ա-
 մօքէ ու մխիթարէ: Մենք աւ
 գիտենք, Պատրիարքն ալ գի-
 տէ, արարատ աշխարհ ալ գի-
 տէ թէ տառնց ցաւերն ու սիր-
 տը ի՞նչ միջոցներով կ'առնին
 ու կ'սփոփոին, որոց մէջ լոկ
 չոր խօսքը իր տեղը չունի բը-
 նաւ:

Միևուկ մէկ բան մը կայ ,
որոյ համար հաշտ անօք կրնա-
լինք դիտել Ս. Պատրիարքին
առաջադրած այդ այցելու-
թիւնը , այն է եթէ որոշած բո-
լոր Հայաստանի գաւառներն
այց ելնելով , ինչքան վանքեր
որ կան , առոնց ամենքն ալ
բանալոր , պորտաբոյժները
դուրս վանէր և ամենքն ալ մէկ
մէկ վարժարանի վերածելով
զանոնք կրթական ընկերու-
թեանց մէկուն կամ միւսին տը-
նօրէնութեանը և տեւչութեանը
տակ գնէր և այնպէս վերա-
դառնալոր :

Այս կրնայ ըլլալ միակ բա-
րիքն ու օգտակար արդիւնքը ,
Ս. Պատրիարքին ընեիք սյու-
շը՝ ազատութենէն, զի այդ դրպ-
րոցներն ու տառնցմէ ելնող սե-
րունդը միայն պիտի կրնայ բան
մ'ընել տղզին բարոյքմանն ու
վերականգմանը համար , այն
ալ եթէ այսօրու ընէ աշխատինք
այդ նորածիլ սերունդը պատ-
րաստելու առ այդ և կրթելու ,
ասնք են որ մեր տղզին պի-
տի տան տչն զօրութիւնը զոր
մեք ի զուրօտարէն սպասեցինք
և կ'սպասեմք , ու ձեռնունայն
եւանք և պիտի ելնենք , ապա
թէ ոչ՝ մեր արդի հասուն սե-
րունդը ընաւ այդ պիտի բան մը
ձեռք ձգելու յոյս կամ խոս-
տում տալու հանգամանք և ե-
րեւոյթ մը չունի , ինչպէս կը
տեսնենք , Ոհէ միջոցաւ աշխա-
տելու ենք , զօրացնել և կըր-
թիլ մեր նորաստի սերունդը ,
որպէս զի սա իս սոցառութեմ զօ-
րութիւնն ընձեռէ մեր տղզին ,

որ տառն միայն սա կրնայ իր
ամեն իրաւանց ու պահանջմանց
տէր լինիլ . և բրտձ խնդիրնե-
րն քնդունել և գործադրել
տալ . և ոչ թէ հիմապուան պէս
քառասուն հոգիի երեսն ի վար
կախուելով շարունակ խնդրել
և սին ու չկատարուելիք խոս-
տումներ և յոյսեր առնելով շա-
տանալ , ինչքան ալ մեծ և բն-
դարձակ իրաւունք տրուած լի-
նի մեզ մեր ցաւերն և ատոնց
բարձման համար մեր արժան
դատած միջոցներն առաջարկե-
լու և խնդրուլ , լսող և կա-
տարող չըլլալէն ետքը . . .

վերջապէս ելծէ իրաւունք
ուշինք միջոց առաջարկելու ,
բայց զօրութիւն մը չունինք
զայդ քնդունել կամ գործադ-
րել տալու , պարապ բան է մեծ
կարեւորութիւն մը տալ դ մա ,
և բսել լծէ Պերլինի դաշնագրով
գտնէ ալսքան իրաւունք մը
ձեռք բերինք :

Առանց զօրութեան՝ իրա-
ւունքք սխիչ է այսօր: Այս է
մեր հիմակուան ասլրած դա-
րուն նշանաբանը:

Ունի՞ս զօրութիւն, ունեցար
կրաւունք,

Ուստի՞ նշիտի ստանա՞մք
մեք ալդ զօրութիւնք :

ἡ δὲ ἐκείνη ὥρα ἦν ὁμοιωμένη τῇ

Պարտապ տեղը օտարին վերայ չտանկենք աչքերնիս և խաբենք ինքդինքնիս : Մեք Ղմեղ և մեօք զօրացնել նախնիք , որ իրաւունքնիս ալ արժէք ունենայ :

Հերկ'ք շնչասպառ. փողել
տալին մեզ ստուերին ետևէն
քիչ մ'ալ իրականութեան հոտ.
էն պնդիմք, նախ մեք զմիզ
կըլծելով և մեր ներքին վիճակն
ու բնթացքը բարձրելով, ար-
տաքին բարենորոգմանց սպա-
սելէն առաջ :

Այն ատեն միայն, երբ մե-
զի հարցաւ թէ ինչ շահեցանք
Պերլինի վեհաժողովէն, կր-
նա՞նք ամենայն համաբձակու-

Թե ասիւն և ճակատաբաց պա-
տասխանել թէ՛,

Օտարէն գալիք բարեկերպ
գումբերէն առաջ, նախ մեք
գմեզ, մեր ներքին վիճակը բար-
ւաքնուէ և ինքդինքնիս կրթե-
լու հարկը ուսնելիս շահե-
ցանք:

Մեծ և կարեւոր շահ ար-
դարեւ, բայց պէտք չէ դան-
դաղիլ մինդեւ ժամանակ ու-
նինք, զի թերեւ շատ հեռի
չլուայ այն օրը՝ որ մենք զմեզ կրկ-
թելու միջոցն ալ մեր ձեռքը
պահելու ատեն չունենանք:

Կիրիկեան ընկերութեան ձեռքով Մարաշի մէջ նոր բացուած աղբարիւն վարժարանին տնօրէնութեան և դասատուութեան պաշտօնն ստանձնելու համար Էմմասեան Միսաք Էֆէդէ օր մեկնեցաւ մարաշապաղաքէս իւր ընտանեօքն հանդերձ իւր տիկինն ալ նոյն տեղի աղջկանց դպրոցին վարժուհիի պաշտօնն ունենալով :

Լիլիկեան ընկ. թէպէտ ան-
ձայն կ'դուրժէ, իսկ մինչև ցարդ-
այսքան քիչ ատենի մէջ 6-7
դպրոց բանտու յաջողած է,
դրամական այնքան մեծ զօրու-
թիւն մը չունենալով ալ հան-
դերձ, որով թէ ընդհանուր
ազդին և թէ մասնաւորապէս
Լիլիկեցւոց խորին շնորհակա-
լութեանն արժանացած է իւր
մատուցած ծառայութեամբը,
և անժխտելի իրաւունք մ'ըս-
տացած է ազդին ամեն կար-
գի անհատներէն ալ օժանդա-
կութիւն, համակրութիւն և
ձեռնտուութիւն սպասելու:

Կիրիկեան ընկերութիւնն ա-
սոր 3 դպրոց կ'անամէ Հաճընի
մէջ, մին սղալոց, միւսն ալ օ-
րերոյցաց, երրորդն ալ Նախա-
կըլծարան, յորս 180էն աւելի
մանկաւի կ'ըլլառին :

[illegible]

Մարտի 14-ը արև անդամ

բացուելիք վարժարանն այնքան
հին դեռ, և որք մի անհրաժեշտ
պէս անշուշտ արդիւնաւոր ըլ-
լալ կ'ստատանան:

Ահաւաստիկ այս և այսպիսի
կրթական ընկերութիւններն են,
որոց վրայ պէտք է դնէ սպառ-
նիւր ապագայ բարեփոխման բոլոր
յոյսերը, զաստիճակագրական, բն-
ագիւտական, բնաշինարարական,
ցընէ և արդիւնաւորէ, միշտ
սոցա ձեռնառու և պաշտպան
կանգնելով, փոխարէն պարապ
տեղք օտարէն օգնութիւն կամ
ձեռնտուութիւն և կամ գլխաւոր
սքըրտութիւն սպասելու:

Չմոռնանք այս առթիւ յիշ-
ելու նաեւ խառնուրդի Ասիական
ընկերութիւնն ալ, որն որ ազգ-
կրթութեան նպաստող այնպիսի
ընկերութեանց օժանդակելու և
նպաստելու պարտականութիւն
նախ քան գոմեշեան զգալով
ու ճանաչելով, մինչև ցարդ այլ
և այլ կրթական ընկերութեանց
քանի մը հազար փրանքի ար-
ժողութեամբ դատարարքեր հայ-
թալթալած է և տակաւին կ'շա-
րունակէ հայթալթել: Սոյն հա-
մաս և պարկեշտ Ասիական ըն-
կերութիւնն ալ, որ նոյնպէս լը
աւելեալն կ'գործէ, կրթական
ընկերութեանց օգնելու պար-
տականութիւնն ունեցող ազ-
գին ընդհանրութեանը կերպիւ
մը ներկայացուցին բլաւրահան
գամանք մը կրելով, այնու ևս
իրաւունք մ'ունեցած կ'բլաւ-
րինքն ալ միւս կրթական ընկե-
րութեանց պէս ազգային ամեն
կարգի աւհատից համակրու-
թեանն ու օժանդակութեանը
արժանանալու:

Կիրիկեան, Արարատեան,
Դպրոցատիրաց, Ասիական, և ին-
նէն նմանօրինակ ընկերութիւնք,
ասոնք են և պիտի ըլլան ահա
մեր ազգին լուսատու ջահերը
և փրկութեան յուսոյ խաթիւն-
ներն: Չասոնք պէտք է միայն
խորհիմք, զասոնք գործենք
և նպաստաւորենք, զի մի' գու-
ցէ մեր յաջորդ սերունդն ալ
մեր արդի սերնդեան պէս մնայ
և լինի ազգաւոր ինչուաւ:

Օգոստոսի վերջերն վրան
հասեր են Ռուսաստանէն Պ. Ս.
Մանտինեանց երկրագործական
դպրոցի մը բացման, և Պ. Ն.
Մատաթեանց վարժապետանո-
ցի մը բացման նպատակաւ վա-
նայ մէջ հարկ եղած քննու-
թիւններն ընելու: Մի' նոյն մի-
ջօրին հասեր է նաեւ վրան Ա-
րարատեան քննութեան սե-
ղամներէն մին վասիլեան Պետ-
րոս էֆ. որոնք տեղ-ցուցմէ
սիրայիր բնագոյնութեան ար-
ժանանալով, ռուսական փոխ-
հիւպատոս Պ. Կամարական և
ազգային երեսփոխներէն ուսան-
ընդ կաշուէնքեր տուեր են ի
պատիւ սոյն հիւրերուն:

Վասիլեան Պ. էֆ. Արարա-
տեան ընկ. դպրոցներն այդպի-
սէն յետոյ քանի մ'օրէն կրկին
աճապարանօք Տերաթմ' մեկեր
է, ուստի եկեր էր:

Ընդհ. ժողովն երէկ գու-
մարեցաւ Ս. Պատրիարքին նա-
խագահութեամբ և Ստեփան
բաշայի առնանապետութեամբ:

Ազգ. ուղղակի տրոց օրինաց
ծրագիրներն ալ ինքնաշարժեալ
տուններով համարակալ դիւա-
նի տեղեկագրին վրայ ինչ ինչ
գիտողութիւններէ վերջ' աւ-
րոզմովն ընդունեցաւ: Ըստ
այսմ' այսուհետեւ ազգ. ուղղա-
կի տուրքը, թէ' հոս և թէ' ի
գաւառս, թղի, խորհուրդք պի-
տի հաւաքեն իրենց ծախիւքը,
և կէսն իրենց վար դնելով իր
թաղային տուրք, կէսն ալ հոս
կեդր. անտուկին, գաւառներն
ալ Առաջն. անտուկին պիտի
յանձնեն, Առաջն. անտուկներն
ալ իրենց գանձած սոյն տրոց
գումարին քառորդ մասը ազգ.
Պատրիարքարանը պիտի ղրկեն
փոխանակ Մուգաթայի տրոց
զոր վճարէին ցարդ, Պալոյ
թաղ. անտուկներն ալ յիշեալ
տրոց կէսը Պատրիարքարանի
յանձնելովն' ազատ պիտի լի-
նին ֆանչէրի տուրքէն զորս
ցարդ կ'վճարէին:

Ազգ. գեր. խորէն Նար-Պէյ
սրբազան խօսք տունելով, իւր
ի Ռուսման հովուական այցե-
լութեանը պատճառաւ' կրօն,
ժողովոյ անդամակցութենէ տը-
ւած հրաժարականին վրայ պըն-
դեց, որ նախորդ նստին մէջ չէր
ընդունուած, և գալիք կրօն.
ժողովոյ ինքզինքն այժմէն ընտ-
րելի ներկայացոյց: Սոյն առա-
ջարկութիւնը նախաքննութեան
յղութեաւ:

Բ.-Հիւսարի և Պոյաճը գիւ-
ղի միացեալ թաղից նորընտիր
երեսփոխան Յ. Արշակունի էֆ.
հրաժարական զրկած լինելով,
իրի պատճառաբանեալ' նա-
խաքննութեան յանձնեցաւ:

Ազգ. Տիգրանակերտի փի-
լիպոս սրբազանի բողոքադը-
րոյն վրայ նախորդ նստէն մնա-
ցած վիճաբանութիւնը ձեռք
առնուելով, որոշուեցաւ գործը
Յարարութեան գիւղական առ-
նելով, իրաւասութեան գիւղա-
նին յանձնել: Զանի պաշտօնակ
ընելուն պատճառն ու բացառ-
ութիւնը վարչութեանն ստա-
նալով, ընդհ. ժողովոյ բերելու:

Ժամը 10 անցած ատենը
վերցաւ, յաջորդ նիստը 15 օրէն
ըլլալու որոշմամբ:

Դերձանէն երէկ նորէն կա-
րնոր հնազանդի հասան մա-
րաքաղաքս, Հայոց եկեղեցեալ
նորանոր բաւոյթեանց և հա-
րաւարտութեանց վրայ:

Խառնուրդի Ասիական ընկ.
մէկ Ազգ. զոր ուշ ձեռքերին
հասնելուն համար այսօր չկը-
ցինք հրատարակել, կ'ձեռնուցա-
նէ ընդի թէ պանդուխտ ու-
սումնասէն ազգայնաց թէ կի-
րակնօրեայ գաւառաստեղծութիւն
փողուրէն կոկոսին Խառնուրդի
Ս. Ներսիսեան վարժարանը,
ժամը 6էն մինչև 10:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԻՔ

Լոնտոն 17 հոկտմ.
Սիմոյէն հետեւեալը կ'հե-
ռագրեն.

Բօպէթմ գորապետը անգղ.
զօրաց Դապուր մանկուն վրայ
բրած ատենախօսութեանը մէջ,
ըստ թէ որոշուած է Պալահի-

սարի միջնորդը քանդել, թէ
պատեհաբանական ծանր տու-
գանք մը դրուած է երկրին վը-
րայ, և թէ զինուորական կառա-
վարներ պիտի կարգուին զը-
խուրք քաղաքացի մէջ, որոնք
պաշարման վիճակի տակ պիտի
գրուին:

Բօպէթմ գորապետը մեծ տա-
գումար վարձատրութիւն կը
խոստանայ ում որ անգղ. դէս-
պանութեան անդամաց կոտորա-
ծին հնչիւնները յայտնէ ու-
ցոյց տալ:

Ազատական լրագրութիւնը ոչ
միայն բողոքածախ այլև խիստ
վտանգաւոր է կրօնն Աֆղանիս-
տանը զինուորական գրաւել: Ա.
զատական կուսակցութեան ան-
դամաց շատն ալ, իրենց ընտրո-
ղաց ուղղիւր առնաբանու-
թեանցը մէջ, կ'յայտեն թէ'
միակ Գապուր և հոգ տանող
ճանաչները գրաւելու մասին
Սըր Նորթթոմի գաղափարը նը-
ւաղ գործադրական է:

Վիէննա 17 հոկտմ.

Բրէնէ թերթին այս առաւօտ
կըսէ թէ Շիւրիֆ ռուս ճար-
տարագէտին յանձնուել է Սի-
րիոյ լիւթի նոր կամրջին շինու-
թիւնը:

Պէրլին 17 հոկտմ.

Կ'հաւաստեն թէ գիւրմ. բա-
նակին ծախքը պիտի աւելցուի
այս տարի. Գերմանիոյ կայսեր'
յառաջիկայ շարժումս սկիզբը
Պերլին գալը կ'պատուի խորհր-
դարաններն բանալու համար.
Վերջը նորէն վիսպատեն պիտի
սեկնի:

Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և
Հունգարիոյ արդարութեան
գործոց նախարարաց կողմէն
ընտրուած պատուիրակներն
գործի սկսած են, քաղաքային
գաւառական վարչութեան-
ցը մէջ միութիւն մը տնօրինե-
լու և կարգադրելու համար:

Այս առաւօտ հոստ

Լոնտոն 18. — Երէկ երեկոյ
գումարման մը մէջ Լորտ Սա-
լիդպրի ատենախօսութիւն մը
ընելով ըսաւ թէ Կիպրոսը դը-
րաւուելուն նպատակն էր Ասիոյ
մէջ Ռուսիոյ ստեղծութիւնն ար-
գիւղի, և թէ ուղիական տար-
րին երոպական կողմն տարած-
ման առաջին անգամ հոգն ալ
Աւստրիոյ թողուած է, որ այս-
պէս կ'ապահովէ եւրոպ. խաղա-
ղութիւնը, և յաւրլ ըսել որ ե-
թէ Աւստրիոյ յարձակումն կրէ,
միակ չպիտի մնայ, և աւար-
տեց ըսելով թէ Աւստրիոյ-գեր-
մանական դաշնակցութիւնը խն-
դութեան աղբիւր մնէ:

Լոնտոն 17. — Սթէնտարտ
կըսէ թէ Անգղիոյ կ'մերժէ բա-
նակցութեան մտնել Ռուսիոյ
հետ Աֆղանիստանի պատերազ-
մին հետեւանացը վրայ:

Մատրիտ 17. — Մուրիլի մէջ
մեծ ողորում եղաւ: 310էն ա-
ւելի մարդ խղզուել է կըսուի:

Բարիդ 17. — Ներք. գործ.
պաշտօնական 23 քաղաքապետ
պաշտօնէ ձգեց, որք միայն
տակաւնաց տուած կոչուեցին:

25 ալ Պ. Պրանքիլ, տուած կո-
չուեցին ներկայ գտնուելու էին:

ԴՐԱՄԱՆԱՆ	
Այս առաւօտ բացուեցաւ	12.13
Բումէլի	43.00
Թղթադրամ	740.00
Պղինձ	517.20

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Սըր Լէյարտի բացակայու-
թեանը, նորա պաշտօնը առ-
ժամանակեալ վարող Պ. Մէլէտ
եզրպետս մեկնել է իւր պաշ-
տօնն ստանձնելու:

— Մայրաքաղաքէս Բօլիթի-
չէ Գօրէսթօնէնցի կ'գրեն թէ,
օսմ. գանձային նոր փոխառու-
թեան մը համար Պ. Վատէնկ-
թօնի շինած և լորտ Սալիդպր-
րի ալ հաւանութիւնն առնը-
ւած ծրագիրը' տեղւոյս յոյն
պանքներէն թելագործած է:
Ասոնք լսելով որ գանձուն փոխ
տուած ստակունն փոխարէն
ցոյց տրուած մաքային և այլ
հասութից երաշխաւորութիւն-
ներն ձեռքերէն պիտի առնը-
ին, Պ. Չարիֆի, Բալի, Վալ-
եան, Չաֆիրօրու, և այլք
իրենց կողմէն Պանք տը ֆօնս-
թանթիօրի տնօրէնը Պ. Վլաս-
թօ Բարիդ կ'ընկեն, որն որ Պ.
Կամպէթթայի տառնորդու-
թեամբ Պ. Վատէնկթօնի կը
ներկայանայ և յիշեալ ծրագ-
րին խորհուրդը կ'աւայ:

— Մուրիլի գործոց պաշտօ-
նէն վրան որոշեր է անպետ
նաւերն, որք նաւարանին մէջը
կ'կենան, բառեալ ի միջոյ' ուս-
տի երեսնի Գանուրի մէջ նա-
ւարկող 4 շոգհնաններն, որոց
մին է անցեալ տարի կողիններն
բանող զոյգ ծխնելու զով Միտ-
հաթ անուն շոգհնաւը, ծախու-
հանելով, առաջին անգամ ե-
զեր է այս եջ, որ, երկրորդն
ալ պիտի ըլլայ այսօր: Հաշիւ
կընեն թէ 4 շոգհնաւը հազիւ
4000 ոսկի պիտի բռնէ: Դանու-
րի մէջ գտնուող 7 շէր և 2
նաւաճիգ շոգհնաններն ալ ծա-
խուլ համար դնապետ Ահ-
մէտ պէյ Ռուսուգ ղրկուել է:

— Բուսնուգէն կ'գրեն թէ,
Պուլկարիոյ իշխանը Ռուսմանա-
յէն վերադարձին Ռուսուգ
հանդիպելով դուրս ելեր և,
ուղղակի տաճկաց մղկիթը եր-
թալով հոն բուսական տտեն
հանգիստ առեր և տաճիկ ե-
րեսներն ու կղերն իր ներ-
կայութեան ընդունելով, տաճ-
կական ինչ ինչ սովորութեանց
վրայ տեղեկութիւններ հարցու-
ցեր և խնդրեց է որ խրատեն
տաճիկ ժողովուրդը զինուոր-
թեան խոյս չտալու: Ապա յիշ-
եալ մղկիթին մէջ իշխանին կե-
նացը համար աղօթքներ երգը,
ւեր է:

Կիրակեան Բնկերութիւնն իր
Ձէյթունն և Հաճեցի վարժա-
րանաց համար երկու դասա-
տուաց և մի վարժուհւոյ պէտք
ունենալով նաեւ որոշած բլլա-
լով Սիսի ազգ. վարժարանին
համար մի դասատու զրկելով
փառքող կրնան մինչև յառա-
ջիկայ չի. ամեն օր ներկայանալ
առաւօտեան 3էն մինչև ժամը
10 ի գրասենեակ Բնկերութեան
նքս, Ղալաթիա Նորաստեղծեան
խան թիւ 10:

Բնկերութիւնն լաւ կ'համա-
րի մի ալը և կին գտնել, որ
կարող ըլլան իրենց լեզուագի-
տութեամբն ու յաջողութեամբ
բը Հաճեցի վարժարանի տղա-
յոց և աղջկանց դաստիարա-
կութիւնն ստանձնել ի միասին:

Ատենադպիր
Գործ. Ժող. Կիրիկ. Ընկ.
Տ. Աստիւքան

ԳԻՏԵՆԼԻԹ ՈՒ ՊԱՐՏԻՔ ՏՂՈՑ

Բազմադերեւ Մամուրեան էֆի
աշխատասիրութեամբ Իգմբի Տէտէ-
եան եղբորդ տպարանէն ի լոյս ըն-
ծայեալ 218 երեսէ բաղկացած պատ-
ուական գիրք մնէ, որ կրնայ հեղի
նակին ասկէ առաջ հրատարակած
Նոր ընթերցարանին լրացուցիչ մա-
սը համարուի և Թաղ կացի Բ. Գրասի
աշակերտաց ծառայելու Սոյն գործը
բաց ի ամենակարեւոր գիտելիքներէ
կ'պարունակէ նաեւ այնպիսի նիւթեր
որք ազգ. մանկուոյն սրտին մէջ ի
մատաղ հասակէ հայրենասիրական
գգացումներ կը ներշնչեն:

Կը ծախուի Եֆէնի Զամի. Չիլին-
իւրէր ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Ղառ-
ասեան գրատունը, գին 1 1/2 ֆր:

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Դ Ր ՈՒ Թ Ի Ն Ն
Ե Ի

Հ Ա Յ Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Ւ Դ Դ Ն

Խօսեցաւ

ՀՐԱՆՏ ԱՍՏԱՏՈՒՐ

Ազգայի Հիւանդանոցի

պարտիզի մէջ

27 Մայիս 1879

Կը ծախուի ամեն հայ գրաւա-
ճառաց քով և Բերա Պօտէն Փրան-
սացւոյն գրատունը ի գին 2 ու կէս
դր. արծաթ:

ՇՍՐԳ

ՄՈՒՀԱՐԷՊԵՍԻ ՀԻՔԵԱՅԵՍԻ

Հեղինակութիւն

ՎԱՐՊԱՆ ՊԵՅԻ

Բաժանորդը գրուիլ ուղղորդեն
գլխաւուն և Բերա Պօտէն Պաշտ-
պան թիւ 22 քաղիւսն գործոյն հրա-
տարակիչ Միհրան Ս. Քէթրապետեան
էֆի և Պօլիս Սուլթան-Համամ է-
սատ էֆ խանը փորագրել Պէրպէ-
եան շէշան էֆի:

Խաչ տետր առ տետր գնել ու-
ղղաց համար կ'ծախուի Իմին-Իօնիւ
Հրատարակող Միհր. Պօղոս աղայի խա-
նութիւն, Բերա Պաշտ-Համամի ծխափա-
ճառ Բազմեան Յովսէփ աղայի 167
թիւ և Թաղա պաշտ ծխափաճառ
Անդրէաս աղայի խանութները:

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցար գեղը բոլորովին
բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գոր-
ծածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հի-
ւանդութիւններ չուտով կը բժշկէ
ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ ֆոփի, Բոտամբը-
սի, մէջքի կամ Լիզիքներու ցաւեր,
ու նաեւ Թանչք, Քօլէրա և այլ ա-
մառուան հիւանդութիւններ ունե-
ցողները այս գեղէն խանութն հե-
տեւեալ կերպով: Կէս դաւաթ ջուրի
մէջ, զիր ապուրի մը զրգալէն աւելի
չաքար, վրան լեցուր անուշի զրգալ
մը Փանասէ աղէկ մը խառնէ ու
խմէ:

Կոկորդի հիւանդութեանց, և
Ուռեցքի համար գեղը վերայիշեալ
կերպով պատրաստէ ու ծամը կամ
երկու ծամը հեղ մը՝ մէկ կամ
երկու անուշի զրգալ ալ թաղադ-
րութեանէն խմէ: Յօդացաւ, Բիւնա-
թիգմի, Ուքի ցաւի, Ստամբուի ու
տեսակ տեսակ կանակի ցաւերու հա-
մար դուրսէն փանասէ քաւը հարկ
մը շփելու է: Սկզբայի ցաւի համար
քիչ մը բաժնալ կ'առնասէ մէջ
թաթիկով ցաւած ախպիւն վրայ
դնելու է:

Ամեն տեսն երրորդ ցաւի մը հա-
մար դուրսէն փանասէ քաւը հարկ
կըլլայ, էթէ քիչ մը ալ խմուի աւե-
լի շուտ բժշկութիւն կըլլայ:

Մարմնոյ ոյրուած կամ ճմլու-
ած տեղերը բժշկելու համար վտան-
գը պատահածին պէս փանասէն
վրան աղէկ մը լեցնելու է: Ղառա-
կով և լն. կտրուած վերքերը բժշկե-
լու համար՝ արիւնը չսրբած շուտով
մը վերքը կ'ապկուի և ցաւին վրայէն
Փանասէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը
թրլի փանասէն նաեւ արեան շրջա-
նը կ'արագացնէ ու բոլոր բնութիւնը
կը զօրացնէ:

Այս գեղին օգտակարութեանը
վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը
համարիմք, գործածողները զայն
միշտ կը գովեն, ուղղորդ կրնայ ան-
ձամբ փորձել. գինն աման է: Կը
ծախուի Միհրանեան և Բնկերաց Ս.
մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղա-
լաթիա Կ. Պօլոյ:

Ղալաթիա Ուր. 5 Հոկտ.
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	12.22
Յած գին	12.12
Բարձր գին	12.24
Պոց	12.22
Թղթադրաւ բաց	745 00
ցած	737 20
բարձր	747.20
ծամը 11	745 00

Փոխ. 63ի	Փր.	06.00
, 65ի	, 68 00	
, 69ի	, 66 00	
, 73ի	, 61.00	

Ղանձատում	21.00
Սուրէթէ Ժէնէրալ	4.07
Սուրէթէ Օթուման	3 05
Պաշք տը Բօնաթ.	6 00
Վրէտի Ժէնէրալ	4 09
Թրամիլէյ	4.05
Բուս. Երկաթուղի	43.25

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐՈՄՈՑ

(Ու. 100 ու. 1 Կուլ)	
Սնդու օսկի	109.26
Ղաղղ.	87.16
Բօլ	89.35
Քրքմից	51.10
Հինդնոց	17.30
Սէթալիք	17.30
Ճերմակ մէճիտ	06 18
Պղինձ	450.00

և ինչ ծոցոյ մէջ պիտի թափես արդեօք արտառքդ...

«Աստուած իմ, ապրեցուր զիս, թող տուր ինձ
սիրելի զանի դեռ քանի մ'օր ևս Դու նորա մայրն առիւր
իրմէն, Աստուած իմ, ողորմէ՛. . .

«Քոյր իմ, սիրեցեալ քոյր իմ, կ'տեսնես որ կեանք
քոս ինձ բաշխել կ'խնդրեմ. . . Մի՛ չար ինչ բտեր ին-
ծի եթէ մեռնիմ. . . Կ'ուզէի միշտ քեզ հետ մնալ, մի՛շտ...

«Այն մարդը որ պիտի բերէ յանձնէ քեզ այս
նամակս, պիտի ըսէ քեզի իմ գերեզմանիս ալ ո՛ր դըտ-
նուիլը. . . Պիտի դաս հոն երբեմն. . . Ես ալ պիտի լը-
սեմ քու ձայնդ, աղէ՛, և ի՞նչ քաղցը պիտի դայ ինձ
քու ձայնդ. . .

«Վաղուան համար պէտք է որ ոյժ պահեմ վը-
րաս. . . և այս ողջամբ մնա՛ն սիրտս կ'ծակէ. . . Եթէ
ապրելու բլլամ, բան մ'ալ դիտցած և իմացած պիտի
չըլլաս. . . Գու մանկական քոյրդ գեղեցիկ երազներն
բոպէ մ'անգամ չպիտի խռովին. . . Իսկ եթէ մեռնիմ...

«Մնաս բարեալ, քոյր իմ, գու ուր այնքան կ'եր-
ջանկացնէիր մեր տխրութիւնը, Մնաս բարեալ, Սէնթ,
իմ անբիծ ուրախութիւնս, իմ սէ՛րս, ողջամբ մնա՛, Նե-
րէ՛ ինձ. . . »

Սէնթ երկար տեսն զահի հարեալ և տեղէն մնաց
Նամակն ամբողջ չէր կրցած կարդալ:

Երբ խելքը վրան եկաւ, նորէն ձեռքն առաւ նա-
մակը և ջանաց աւարտել զայն:

Սիրագին և սրտամարմօք բան էր տեսնել այս
թշուառ աղջիկը, որ ամեն մէկ տողին կ'սրբէր իւր ար-
տասութիւնը, որք աչքերն կ'մթնցնէին, քիչ մ'ալ շարունա-
կելու համար ընթերցումը, զոր մերթ ընդ մերթ կ'ընդ-
հատէր հեծկոտալու, հառաչելով և ծայրալիւր յուսա-
հատութեան մը սեղմիլ շրջանակին տակ սիրտը գալա-
րելով:

Կ'հասկնար եղածը, իւր օրհատական տանջանաց
մատենալ գորովը կ'մեկաբերէր ու կ'կուահէր այն բա-
ւը, որ գրուած չէր նամակին մէջ:

Մենաւարտութեան մը համար էր, զոր հասկցեր
էր Սէնթ:

Մինչև այդ ուն՝ տառապեցաւ, կսկիծէն ու մտաւան-
ջով թնէն խնդ. դարձած. — Մերթ ծնկան վրայ կ'իյնար
աղօթելու, և համբ առնալն կ'կենայր սրբուհւոյն պատ-
կերին առաջը, առ որ կ'ուղղէր ամեն օր իւր ջերմե-
ռանդն մաղթանքները, մերթ կ'եղնէր եղբօրը ձայն տա-
լու կ'վազէր, նմա աղիւսելու և համոզելու. . .

Բայց ինքը կ'ճանչէր կասթօնի ինչպէս մարդ ըլ-
լալը, և գիտէր թէ իւր այնքան քաղցը և հեղահամ-
բոյր բնաւորութիւնը՝ անասունների և յամառ հաստա-
մբտութիւն մը կ'ըմբռնէր:

Այդը վրայ հասաւ, մինչդեռ ինքը վհատութեան
պարտեալ և վշտաբեկ, իւր սենեկին մէջը գետնամած
անկեալ կ'մնար:

Կարծես թէ այլևս մտածումն չունէր. . .

Սակայն տակաւ առ տակաւ իւր կապոյտ գեղեցիկ
աչերն պայծառացան: Յուսոյ նշուլ մը փայլեցաւ իւր
բրին վճիտ կապուտակ թաղանթին մէջ Ձեռքերն իւր
կցեց և վեր բարձրացոյց աղերսալաւան դիմօք խաչե-
լութեան պատկերին առջիւր:

Երբ ծանր ելաւ ոտիցը վրայ կանգնեցաւ: Ծա-
կաւր կարծես կ'իւրկայր, և իւր ամեն մէկ շարժմանը
մէջ վարանում մը կ'ըմբռնէր:

Գանի մը վայրկեան ետք՝ իւր սիրուն գլուխը
համարձակութեամբ լի շարժմամբ մը, շոկելով վեր ա-
ռաւ, բայց նորէն վար ընկաւ գլուխը իւր լանջաց վը-
րայ, խռովեալ և աշտերը շառագնեալ. . .

Կոչին մէկը ոտքն անցուց, — յետոյ միւսն ալ: